

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne.
V slučaju praznika dan poprej.
Cena:
za en mesec Din. 4
za četr štiri leta " 12
za pol leta " 24
Posamezna števil. stane 1 Dlu.
Uredništvo:
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vohod s Poljanskega nasipa 2.
Inserati se računajo
:: po dogovoru. ::

Pozdrav!

Pozdravljeni tovariši, ki se soboto zberete na V. katoliški shod v Ljubljani!

Nihče ne prinese na ta shod toliko idealizma kakor vi, kajti vi, ki v potu svojega obraza s svojim delom ustvarjate človeški družbi vsa bogatstva, pa si z njim ne zaslužite tega, kar je to delo vredno, ampak komaj za borno življenje — vi ste najbolj interesirani na tem, da krščanski nauk zagospoduje nad našim življenjem, da se uveljavi tudi na gospodarskem polju.

Vi ste prvi dvignili zastavo katoliške misli v naši deželi, vi ste prvi šli v boj za njeno zmago, ste stali v prvih vrstah, zbrani okoli svojega očeta, ter se niste plašili zabavljanja, preganjanja, smešenja, ko ste se izjavili pogumno za krščansko belo internacionalo.

V Katoliškem domu na Turjaškem trgu, v Konsumu, pri Kreku, na Jesenicah, v Vevčah in Medvodah, v ljubljanski tobačni tovarni so se zgradila ognjišča, iz katerih se je ponesel plamen navdušenja za katoliško misel po celi naši domovini. V vaši sredi se je katoliška inteligenca ob proučevanju vaših težkih razmer vnela za načela krščanske pravičnosti in ljubezni, da z njimi začne delo za preporod našega ljudstva, vi ste ji bila vsigdar najzvestejša opora.

Vi ste bili vedno element napredka v našem katoliškem pokretu, ste kazali vedno naprej, silili vedno dalje in se ustavljali

vsakemu zastanku, zahtevajoč izboljšanja družabnih razmer, boreč se proti vsaki reakciji, kličeč po temeljiti preureditvi obstoječega stanja.

Vedno naprej, naprej, kajti v vas živi zavest, da moralni zakon krščanstva terja neprestanega izpopolnjevanja vsakega posameznika in cele družbe!

In tudi te dni bo vaše delo, bodo vaše prizadevanja, vaše borbe pomenile najmočnejši faktor v razvoju katoliške misli v našem narodu. Trpeči, boreči se, pravice žejni so bili vedno nositelji krščanskega idealizma! Oni so tudi preobraževalci družabnega stanja, oni prinašajo v življenje nove vrednote, oni je usmerjajo, naj delajo z roko ali pa z umom.

Hud je danes naš boj s kapitalom, ki od našega dela ustvarja sebi dobičke, hujši nego je bil kdaj preje. Toda on danes tudi sebi koplje grob, ker je omajal tisto podlago, na kateri vsa družba sloni: npravstveni red, npravstvene zakone človeške družbe, ki jih je popolnoma izpodrinil iz gospodarskega življenja in s tem iz javnega življenja sploh. Iz tega se poraja anarhija prav na vseh poljih. To pa mora zbuditi odpor, bo začetek zdravnega procesa, bo vedlo k probuji in okrepljenju uspavane npravstveni zavesti krščanske družbe.

Mogočno sredstvo v to svrhu so katoliški shodi. Zato ga krščansko socialno delavstvo pozdravlja in mu želi obilih uspehov!

Naša parola.

Ob V. katoliškem shodu bodo povzdignili svoj glas tudi krščansko-socialni delavci.

Manifestirali bodo za krščansko-socialno misel, ki je mati katoliških shodov v Sloveniji.

Kajti klic po pravičnejšem družabnem redu, nego je oni, pod katerim je ječalo in še ječi slovensko kmetstvo in delavsko ljudstvo, je rodil pri nas katoliške shode.

»Črne bukve kmetkega stanu« in »Socializem« Janeza Evangelista Kreka so dale slovenskim katoliškim shodom njihovo programatično vsebino in smernice za praktično delo med slovenskim ljudstvom.

Ce je morebiti kdo na to pozabil, naj se danes na to spomni.

Ce katolištvo ne bi bilo socialna vera, namenjena in poklicana za to, da zajame vse panoge človeškega družabnega življenja, potem bi katoliških shodov sploh ne bilo treba.

Katolištvo pa je socialna vera, ker nas uči, kako se ima pravilno urejati razmerje človeka do sočloveka, vsakega poedinca do vse družbe in vse družbe po svojih oblasteh do poedinca; ker nas uči pravičnosti in ljubezni do bližnjega; ker nas uči, kaj so duhovne in telesne dobrine in kako imamo že na tem svetu pripravljati kraljestvo božje, kraljestvo miru, pravice, pametnega socialnega soživljenja ljudi.

To nalogo je katoliška vera v zgodovini človeštva vsigdar izpolnjevala. Ona je zidala cerkve, pa tudi šole, bolnišnice, sirotišnice in posojilnice; ni opominjala samo podložnikov, da poslušajo družabno oblast, ampak tudi oblast, da ima pravično vladati; skrbela je vsikdar tudi za to, da se pridobitno življenje človeštva vrši po zakonih npravstvenosti.

Zato je obsojala izrabljanje človeka po človeku, je obsojala lenobo, ki živi od dela drugih, je delo označila po svojih najboljših predstaviteljih za splošno dolžnost vsakega človeka, in je po Leonu XIII. izrecno obsojila tudi moderni kapitalistični način produkcije.

V srednjem veku, za časa svojega najvišjega procveta, pa je cerkev naravnost nadzirala pridobitno živ-

ljenje in je po svojem cerkvenem pravu izrecno bdela nad poštenim, npravstvenim načinom produkcije, konsumiranja, nad pravično ceno produktov in nad pošteno mezo delavca.

Od takrat dalje pa se je razpasel kapitalizem in z njim je šlo vzporedno razkristjanjene človeške družbe, njena razdelitev v peščico kapitalistov in maso delavcev, npravstveni propad na vseh koncih in krajih, revolucija za revolucijo.

Naša najvažnejša naloga danes je ta, da se pridobitno življenje zopet podredi zakonom npravstvenosti, načelom krščanstva, normam vesti. Šele, ko krščanstvo zopet zmaga tudi na polju socialnega gospodarskega udejstvovanja človekovega, bo njegov triumf popoln.

Danes pa vlada še kričeče nasprotje med krščanskimi nazori in čustvi, ki jih gojimo vsak posamič v svoji kamrici, in pa med onimi dejanji, po katerih je označeno naše pridobitno življenje v družbi, naše delovanje v javnem, socialnem življenju. Tam služimo Kristusu, tu služimo mamonu.

Ob V. katoliškem shodu bo krščansko-socialno delavstvo manifestiralo za to, da se tudi način pridobivanja, razdelitve in uporabe gmotnih dobrin vrši v smislu krščanstva, po zahtevah vesti, in da se boj za pokristjanjenje družbe raztegne tudi na pokristjanjenje pridobitnega življenja, ki je danes čisto pagansko.

Vrnimo se k pravim načelom srednjega veka, k načelom Sv. Tomaža in starih moralistov ter učencikov cerkvenega prava, ki so obsojali na dno pekla vso dobičkarijo, odiranje in roparske metode tuje delo izkoriščajočega otrovstva. Tak pa je moderni kapitalizem in nič drugačen. On je v velikanskem stilu organizirano odiranje, povratek k predkrščanskemu suženjstvu, uničevalec vseh moralnih vrednot.

V tem boju bo krščansko-socialno delavstvo stalo vsigdar v prvih vrstah. In ne bo odnehalo, dokler ne zmaga.

ALI si že naročil dr. Gosarjevo brošuro, tovariš, tovarišica? Če še nisi, jo takoj naroči!!!

Zumer Srečko:

Ob katoliškem shodu.

Z veseljem in zadovoljstvom pričakujemo dneve katoliškega shoda. Doba od zadnjega katoliškega shoda je že dolga in časi ter razmere so se zelo izspremenile. Preživeli smo ta čas dobo vojske, čas strašnega gorja in hudih posledic. Ne-le, da še niso ozdravljene rane, dobljene v vojski, katere direktno čutimo na svojem telesu, ampak z vojno so se odprle še nove rane. Vojška, produkt krivičnega družabnega reda, je pohujšala celo človeštvo. Sebični kapitalistični sistem tedanjih odločilnih faktorjev pri vladnih krmilih ni-le povzročil vojske in vsega njenega gorja, ampak je prepojil obenem celo človeško družbo s sebično idejo, da tudi še vnapred lahko vlada nad s sebičnostjo usuznjenimi narodi. Čim bolj bo narod moralno propadel, tem lažje ga bo krivično vladati. Tega se odločilni faktorji tudi dobro zavedajo, oziroma so se tudi dobro zavedali, zato so tudi duševni propad človeške družbe z vso silo podpirali. Dobro vedo, da je v Kristusu, v največji moralni avtoriteti sicer ozdravljenje človeštva, toda ravno zato, ker je ozdravljenje, je pa obratno tudi konec njihovim sinekuram. Oni odklanjajo moralno ozdravljenje narodov, zato proč z vsem, kar je s Kristusom v zvezi! »Proč z Kristusom, proč z njegovo moralno, živi svobodno, uživaj, kar se da!« to je njihovo geslo. Kaj socialnost, to je fraza, kaj kapitalizem, to je fraza, kaj revščina, siromaštvo, to je vse fraza, kaj nas to briga, mi živimo, uživajmo . . . do konca, če ne morem pod demokratsko zastavo, pa grem pod narodno socialno, ali radikalno, ali pod katerokoli si bodi, samo da uživam, da se mi dobro godi, da mi ni treba delati, trpeti. Kdo bo govoril o delovni dolžnosti, kdo me more siliti, če imam pa dovolj, če mi ni treba! In vrstijo se vzkliki med zvoki godb, pri polnih čašah šampanjca in plesu: Živijo materializem!

Kaka je slika tega življenja: brat vidi v sebi le brata, da ga izkorišča, tovariš vidi v sebi tovariša, da ga zlorabi, da ga porabi le sebi v korist, organizacija vidi člane le zato, da se okoristijo z njimi voditelji or-

ganizacije, stranka zopet svoje pristaše in država, oziroma vladajoče frakcije svoje državljane, mednarodni kapital, ali kapital sploh, zopet človeštvo le zato, da se z njim okoristi.

Pri tej babilonski zmešnjavi splošne sebičnosti zastoj izteguje delovno ljudstvo, uboga brezpravna raja, žrtev tega krivičnega družabnega reda, roke po iskrenosti, odkritosrčnosti, zastoj vzdihuje po bratovski ljubezni in tovariški pomoči. Ali je res obsojeno le na trpljenje in smrt, dočim vse drugo raja in vživa? Je in ni. Po načelih vladajočega družabnega sistema je, ali po načelih naših idej, po načelih idej Kristusa ni. Ako je obsojeno na trpljenje in smrt, potem je vsak govor o socialnosti in preureditvi družabnega reda res fraza, potem je tudi kapitalizem res fraza, ako pa ni, potem tudi socialnost ni nikaka fraza, ampak klic po preureditvi družabnega reda nujna zahteva vsakega poštenega človeka. Dosledno proč z vsakim izkoriščanjem, proč z vsako krivico, proč z mamonom, ampak Kristus nam vlada! To je naš klic ob katoliškem shodu.

Toda, tovariši, ta naš klic ne sme biti le demagogija, ne sme biti le beseda samo izrečena, ali napisana na papirju, ta klic mora biti tudi naš sklep. Klic o socialnosti kot beseda je že dovolj znana. Kdo je vse ne uporablja? Divjajo proti nji, zametuje se ta klic in zaničuje, toda ko pride čas, vidimo iste, ki so poprej rohmeli proti nji, kako sladko in prikupljivo jo izgovarjajo. Zakaj, že vedo. Njim je gotovo prav tako, ali nam ne. Mi vidimo rešitev v Kristusovi ideji, zato pa jo moramo tudi dosledno izpeljati. Načrt svetovnega kapitala, gospodarja današnjega družabnega reda: deli in vlada! se mora enkrat za vselej razbiti. Proč z demagogi, proč z lažisocialnimi preroki, proč z različnimi kameleoni. Veljati mora: tam hudič, uživanje in človeška nezadovoljnost, tu Kristus in njegova ideja ter sreča in blagostanje. Eno ali drugo. Brat nam mora biti res pravi brat, tovariš pravi tovariš, potem bo tudi država res država in svet ne bo čebeljak napoljen z izrazitimi delavci in izrazitimi troti, ampak mirna družina, v kateri bo narod narodu v pomoč, ne pa v izkoriščanje. Vsa dosedanja družabna slika se mora do celja izspremeniti, potem ne bodo razni milijarderji in multimilijarderji igrali z nami šahove igre za svoje žepe, mi pa s puškinimi kopiti uničevali življensko srečo drug drugemu.

Upravičeno je naše zadovoljstvo nad katoliškim shodom, ker je poglobitev krščanstva v naših vrstah, v vrstah celega našega naroda, nujno potrebna. Misel krščanstva, najhuši nasprotnik vsake sebičnosti in krivice, mora biti manifestacija naše ideje in manifestacija novega družabnega reda, ki z doslednim izvajanjem pravice prinese ne le našemu narodu, ampak celemu človeštvu nazaj izgubljeno srečo.

Rudarska stavka.

Stavka rudarjev še vedno traja. Peti teden že stoji slovenski rudar v vstrajnem gospodarskem boju napram svojemu podjetniku. Ni še nobenega znaka za povoljno rešitev spora.

Po vseh revirjih se delavstvo drži v kljub raznim intrigam zelo dobro. Stavkokazov do danes nimamo še veliko beležiti, število, ki jih je, ne igra nikake vloge.

Najbolj se v celi stavki trudi kočevski ravnatelj, da bi zlomil stavko, seveda je ves njegov trud brezuspešen. Dobil je Hrvatov 72 po številu, ki se je pa že čez par dni skrčilo na 48 nato se še povrnemo.

V Rajhenburgu, Trbovljah in Zagorju pa se operira z aretacijami. Zgodil se je tudi slučaj, da sta bila dva stavkujoča aretirana. Ko prideta pred sodnika reče enemu izmed imenovanih: »Pojdite k orožniku, ki Vas je aretiral in vzemite dve priče seboj, pa mu recite, da sem jaz rekel, da je —!«

Iz tega sledi, da je orožništvo in oblast sploh orodje trboveljske premogokopne družbe. Z ozirom na taka početja se mora reči, da je disciplina delavstva hvalevredna, da tako s tako hladnokrvnostjo vstraja.

Postopanje oblasti.

Ko se je začel boj, se je od strani vlade zatrjevala nepristranost, da bo vlada popolnoma nepristranska. G. veliki župan se je izrazil: »Sedaj je boj, dokler bo red in mir se mi ne bomo utikali vmes.«

In dejanski stan. Vlada se je očito postavila na stran družbe. To dokazujejo naslednja dejstva:

Trgovci v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju so se izjavili pripravljene dati življenske potrebščine stavkujočim na kredit za čas stavke. Ko zazna za to orožništvo, je takoj izvajalo pritisk na dotične trgovce, da to prekličejo, če imajo zato zakonito podlago, je zanje postranskega pomena.

Brez vsakega povoda se je pomnožilo moštvo na orožniških postajah v krajih, prizadetih po stavki.

Aretacije se izvršujejo brez vsake podlage in brez vzrokov.

Zaplenil se je arhiv naše organizacije brez vsakega povoda v Kočevju potom orožnikov, po nalogu okrajnega glavarja.

Stražijo se zaupniki in pazi na vsak njih korak. Na vsako najmanjšo denunciacijo so aretirani.

Okrajno glavarstvo v Celju, Kočevju in Litiji je prepovedalo vse shode.

Iz tega se jasno vidi namen in zadržanje oblasti. Trditve o nepristranosti ne drži. Vlada in oblast se je postavila popolnoma na stran družbe. Zaščitila je gospodarsko močnejšega proti slabjšemu.

Zakaj?

Vemo in se je govorilo tudi na shodu v Zagrebu, da je g. Pašić zainteresiran na trboveljski premogokopni družbi. Prošlo leto se je izplačala 50 % dividenda

in ta jim diši. In nacionalizacija stopa baje zopet v ospredje. Pri prvi so se okoristili demokrati in sedaj hočejo dobiti svoj delež tudi še radikali. Za vse to pa je treba žrtev, katera naj bi bila uboga rudarska para. Slovenski rudar si bo dobro zapomnil postopanje vlade od gotovih ljudi tako uvoljene — radikalije.

Rešitelji.

Zadnji čas pa so nastopili ljudje z obljubami, se kazali kot rešitelje v tem gibanju. Ti rešitelji so slovenski radikali. Vloge so si povsem dobro porazdelili. Srbskim radikalom gre za pare, slovenskim pa za glasove. Eni nastopijo proti rudarjem, drugi se jim pa hlinijo in oznanjajo, da jih hočejo rešiti, jim priboriti 6 Din. dnevno, da bi se zasidrali med rudarje in spravili v življenje svojo organizacijo.

Rudarji se dobro zavedajo, da jim taki rešitelji ne bodo prinesli odrešenja ne zboljšanja gmotnega položaja. Sestanke pa naj sklicujejo, bo vsaj prosta zabava.

Stanje po vseh revirjih je po večini kot je bilo. Povsod red in mir, delavstvo vstraja in ve, da se je pravi boj šele začel. S tem ko se je vlada postavila na stran družbe, je prevzela tudi vse posledice. Delavstvo se dobro zaveda tudi tega, če bi bil ta boj zgubljen, da bo zgubljen samo radi zadržanja oblasti, ker kdor ima oboroženo silo je močnejši posebno še, če so mu zakoni deveta brigada.

Delavstvo bo vstrajalo in bo tudi zmagalo. Ohranilo si bo zavest, da mora delati na pripravah se pripravljati, da bo v bodoče hitreje obračunalo z vsemi, ki nastopajo proti njemu.

Za sedaj pa vstrajajti, iskati si drugod dela, boj mora iti do konca, ki bo prinesel ono do česar je delavec upravičen in potrebuje za svoj obstoj. V tej vstrajnosti in boju naj podžiga dejstvo, da še danes ni bilo drugega protidokaza zoper zahteve kot ta, da država ne more povisati plač v državnih premogovnikih. Stem je povedano to, da so zahteve popolnoma in v polnem obsegu upravičene.

Naj živi borba slovenskih rudarjev.

Pred pogajanj.

Vlada je prepovedala vse shode in sestanke po rudarskih revirjih. Zato je posl. Kremžar v ponedeljek in torek obiskal Kočevje in Trbovlje ter imel z rudarji velike shode, na katerih je poročal o položaju. Opozarjal je delavstvo na to, kako škodujejo skupni stvari in sebi tisti, ki stavko lomijo. Priporočal pa je zmernost, ker je položaj resen. Delavstvo je bilo solidarno s temi izvajanj. Medtem je posl. dr. Kulovec v Belgradu pri ministru za šume in rude posredoval ter dosegel, da je osrednja vlada dala ljubljanskemu rudarskemu glavarstvu brzojavno naročilo, naj se pogajanja sklicujejo.

Kakor se čuje, družba ni pripravljena dati niti tistih 3. Din., ki jih je prej obljubila ter se sklicuje na to, da producira za sedaj dovolj premoga.

Kakor se vidi, vstraja družba pri svoji trmi. Delavstvu priporočamo, naj mirno čaka, naj se zgodi kakoli hoče. Boj je dosegel svoj višek. Delavstvo ne bo izgubilo glave!

× × ×

Zahvala. Podpisani se v imenu stavkujočih tovarišev najtopleje zahvaljuje skupini Z. P. D. pri D. M. v Polju za nakazano podporo 3000 K. Imenovana skupina je poslala že drugič. Odbor J. S. Z. R. Trbovlje.

Prometna zveza.

Sramota! V petek 17. t. m. zvečer je sklicala Korenova skupina S. S. J. v Celju protestni shod (tako je stalo na plakatih) v Narodni dom, proti militarizaciji železničarjev in povabila poleg vse druge stranke.

Shoda smo se udeležili tudi člani P. Z. in pristaši S. L. S. z namenom, da protestiramo sporazumno in dostojno s pristaši drugih opoz. strank in organizacij. Spoznali pa smo takoj, da imajo gospodje s tem shodom črne politične namene. Vsi govorniki S. S. J. in N. S. S. so bruhali le svoje sovraštvo in jezo, ker jih je ljudstvo pri zadnjih volitvah zapustilo, na Slov. ljudsko stranko, dr. Korošca in na vse klerikalce kot, da so oni krivi nesreče železničarjev.

Vsled tega je več navzočih zapustilo zborovanje, ker danes ve vsak železničar, da se nam je takrat, z današnjo primerom najboljše godilo po vojski, ko je bil naš minister g. dr. Korošec. Kdor trdi kaj drugega, naj izračuna ves oni povisek, ki ga je prejel od takrat, ko je ministru železnic pustil dr. Korošec in naj gre v štacuno, pa bo videl če ima za pol kile soli. Demagogija, ki so jo na tem shodu uganjali neodgovorni ljudje, je sramota za Marksiste in vredna vse obsodbe. Opozarjamo na njo akcijski odbor v Ljubljani!

Železničarji.

(Op. ur.: Torej nekaj podobnega kot v Ljubljani, samo še hujše in še bolj netaktno. Pazite na preroke skupnih akcij!)

Iz tajništva. »Prometna zveza javlja, da se je preselila iz Rokodelskega doma Komenskega ulica št. 12, k »Jugoslovanski strokovni zvezi« Stari trg 2/I., ter prosi skupine in plačilnice naj pošiljajo rokopise na gori omenjeni naslov. Uradne ure za enkrat od 10 do 12 ure in od 15 do 16 ure.

Delavec je vsakdo, ki živi pretežno od svojega osebnega zasluga!
Vsi delavci v Delavsko Zvezo!

Krščanski delavci in delavke!

V soboto, dne 25. t. m. ob štirih popoldne se vrši v Ljudskem domu ob priliki V. katoliškega shoda zborovanje krščansko-socialnega delavstva, na katerem govorita tovariša dr. Andrej Gosar in Franc Terseglav.

Naše delavstvo hoče enodušno povedati, da brez krščanstva v javnem življenju ni rešitve iz sedanjega neznosnega stanja človeške družbe.

Ta dan je in mora biti dan krščansko-socialnega delavstva!

Ta dan je naš dan! Zato se bodo vsi pristaši krščansko-socialne ideje tega zbora udeležili.

Pri zborovanju kaditi zabranjeno.

Izvršilni odbor kršč. soc. del. organizacije.

Zgodovinski nauk delavstvu.

Prijatelji, krščanski delavci vseh narodov čutijo, da so vsi združeni v veliko družino, ker v vseh gorah, želja, podreti krivični, protikrščanski kapitalizem in zgraditi nov svet, v katerem bo vladala večja pravica. Bratje smo. Iz bojev in dela krščanskega delavstva v eni državi naj bratje v drugih deželah razberejo zgodovinski nauk za uspešen boj.

Ravno v teh dneh, ko se zbirate na delavsko zborovanje, vam obupni boj krščanskih delavcev Italije kličče v spomin, da ste predstraža krščanskega socializma v državi in v lastni stranki. Naj vam v kratkem opišem ta boj.

Takoj po vojni je vstalo v italijanskih deželah življenje in borbeno gibanje krščanskega delavstva. Kovinarji so se prvi združili v strokovne zveze. Njim so sledili delavci drugih strok. Najbolj živo potrebo po organizaciji pa so čutili kmetijski delavci in koloni, ki delajo na ogromnih veleposestvih, katera so last grofov in drugih plemičev. Naglo je rastla organizacija. Vse strokovne zveze so se združile v Glavno zvezo italijanskih delavcev, ki je začetkom l. 1922 štela že 520 tisoč članov. Krščansko delavstvo je v političnih zadevah podpiralo Italijansko ljudsko stranko.

Toda mogočna delavska organizacija ni rastla brez ovir in naporov. Vodila je velikanska mezdna gibanja kmetijskih delavcev, zrušila je stare krivične pogodbe in je sklenila za cele pokrajine nove pogodbe, ki so določale, da je delavec soudeležen na dobičku iz veleposestva. Dolg in trd je bil boj s komunisti. Ti niso hoteli priznati naših organizacij, z gorjačami so razganjali naše sestanke, psovali so naše delavce, da so tiha rezerva meščanstva. Naši delavci so se zoperstavili temu napadom komunistov. Kako? S poštenim in odločnim delom za pravice tvorniških in kmetijskih proletarcev. In komunisti danes sami priznavajo, da so naše organizacije edina delavska trdnjava, ki se ni zrušila, ko je fašizem preplaval italijanske dežele. Lep in radosten je bil ta boj. Gnjev pa nam napolnjuje srce, ko se spominamo, kako so padali na delavsko organizacijo udarci od strani »krščanskih« ljudi samih. Ali se čudite, ali ne morete razumeti tega? Lastni pristaši v stranki so nas psovali z belimi boljševiski, očitali so nam, da oznanjamo razredni boj, klicali so proti nam v boj cerkveno oblast, norčevali so se iz poštenih in zmernih zahtev delavstva, češ, da je vse to le »socialno frazarstvo«. Ti zaostali, kapitalistični življi so imeli v rokah večino častopisja, denar. Z vsemi silami so se hoteli polastiti vodstva ljudske stranke.

Toda vodja ljudovcev, Don Stuzzo, jih je odrazil, ker je vedel, da bi stranka poginila, če bi iz nje šlo delovno ljudstvo. Krščansko delavstvo je zvesto podprlo vodjo stranke in je preprečilo zmago zastarelih kapitalističnih krogov v stranki.

In to, da je stranka ostala ljudska, da je sprejela zahteve krščanskega delavstva, se ji je bogato poplačalo.

Prišel je fašizem, napačila je doba strahovite reakcije. Vse meščanstvo in pretežen del »komunistov« je začelo dreti v fašistovsko stranko. Ljudska stranka je nekaj mesecev ostala trdna. Letos spomladi po so ostali v njej izdajalci, ki so hoteli kar vso stranko z vsemi organizacijami in zavodi izročiti fašizmu. Kdo so bili, to ne značajni, breznačajni ljudje? To so isti možje, ki so se pred letom dni strašno bali, da krščansko delavstvo skvari krščanska načela. To so isti ljudje, ki so očitali nam delavcem, da hočemo razklati ljudsko stranko. Oni sami so zdaj hoteli speljati krščansko delovno ljudstvo v tabor najhujšega kapitalizma. Naenkrat so pozabili na papeške okrožnice, na krščanski nauk o družbi, na krščansko moralno in so se znašli v družbi fašistov.

Zasramovani frazerji, nekrščanski »beli boljševiski«, ki so bili dve leti prej nevarni »od Boga postavljenemu redu«, — kam so šli v uri nevarnosti ti krščanski delavci? Šli so v boj za neodvisnost in življenje ljudske stranke! Zgrnili so se krog strankine zastave, v najhujših trenutkih, ko fašizem z oboroženo silo razbil vodstvo stranke v Rim brzojavke: »Vztrajajte! Nasmo z vami! Ljudska stranka ne sme propasti, ker delavsko ljudstvo potrebuje!« Najnižji, najbolj prezirani so ostali najzvestejši.

Prijatelji, ko se zbirate na delavsko zborovanje čujte zgodovinski klic delavskih vrst krščanske Italije. Ne klonite pred vstajajočo reakcijo!

Iz ljubezni do krščanstva ne dopustite, da bi protidelavski življi v imenu krščanstva oznanjali upravičenost kapitalizma!

Zberite se in uveljavljajte zahteve delovnega ljudstva vsepovsod!

E. S.

Francé Žužek :

Pozor na vlak!

V četrtek, dne 16. t. m. ob pol 8. uri zvečer se je vršil v »Mestnem domu« javen protestni shod železničarjev in javnih nameščencev vseh kategorij. Shod so sklicale vse strokovne organizacije, kar je čisto prav. Pod pritiskom kapitalistične buržuazije trpi danes celokupno delovno ljudstvo.

Vendar s shodom in celokupno akcijo krščansko socialno delavstvo v gotovih ozirih ne sme in ne more biti povsem zadovoljno. Protestna resolucija, ki je bila na shodu sprejeta, je bila sestavljena od »neodvisnih.« Že njeno besedilo je v nekaterih točkah tako, da je na prvi hip razvidno, da je resolucija sestavljena izključno v zmislu programa »neodvisnih«, kar je napačno. Če v shodu sklicujejo vse organizacije, mora biti tudi resolucija sestavljena v smislu, ki je sprejemljiv za vse.

Krščansko socialno delavstvo bo v soboto ob priliki katoliškega shoda imelo svoje zborovanje. Na tem bo odločno povdarilo pomen krščanstva v krščansko socialnem delavskem gibanju. Niti kmetje, niti obrtniki nimajo tako odločnih nasprotnikov, kakor naše delavstvo. Materialistični socialisti in komunisti povsem zanikavajo pomen in vlogo krščanstva v gospodarskih in socialnih vprašanjih. Na tem shodu bo delavstvo tudi povedalo, da razredni boj ne velja v okviru katoliških načel. Ali resolucija, ki je bila protestnemu shodu predložena in na shodu sprejeta, povdarja razredni boj tako vidno in demonstrativno, da nas mora odbijati. Dalje stoji v eni točki resolucije zapisano, da se »vse dosedanje vlade SHS, niso prav nič brigale za izboljšanje gnetnega položaja proletariata. Govornik »Jugoslovanske strokovne zveze«, ki je dobil resolucijo na vpogled šele pol ure pred shodom, je zahteval, da se resolucija v tistih točkah, ki za našo krščansko organizacijo ni sprejemljiva, izspremeni. Povedal je, da smo načelno proti razrednemu boju in zahteval, da se mesto »delavski razred« zapiše »delavstvo« ali »delovno ljudstvo«. Zahteval je dalje, da se mesto »vse dosedanje vlade« zapiše »večinoma vse dosedanje vlade.« In to iz razloga, ker pove neodvisnim v obraz, da je bila stavka v aprilu 1920. leta, ki je na dan sv. Jurja zahtevala na Zaloški cesti žrtve. Čisto politična, česar ne tajijo niti bivši komunistični voditelji.

V mezdnem oziru pa je tedanja dr. Korošec-Protičeva vlada popolnoma ustregla delavstvu. Seveda je te popravke zahteval naš zastopnik med štirimi očmi, ker bi bilo brezmiselno izspremembe predlagati pred nabito polno dvorano občinstva, zlasti ker se je nahajalo med njim mnogo nekritičnih elementov. Neodvisni so te popravke po svojem tajniku odklonili, čeprav so priznali, da pri redakciji resolucije ni bilo nobenega našega človeka zraven. Naš zastopnik je nato izjavil, da bo sicer govoril, da na shodu ne bo nastopil zoper spodtakljive točke, pač pa si pridržal pravico, da pro foro interno izjavi redakcijskemu odboru resolucije kakor tudi predsedstvu shoda, da je resolucija enostranska in da v tej enostranosti zanikuje krščansko socialno stališče in našo organizacijo tako od skupnih gospodarskih akcij skoro izključuje.

Potek shoda je dokazal, da je imel naš zastopnik prav. Ni to nemala zasluga naših vestnih pristašev, ki so bili na shodu zbrani v zelo velikem številu, kakor tudi zasluga našega zastopnika, ki je kljub svojemu notranjemu odporu proti nekaterim točkam resolucije abstrahiral sporne stavke in govoril tako, da ni na zunaj niti en človek mogel zapaziti, da so se radi štilizacije resolucije še med shodom vršila pogajanja.

Najdaljši govor je imel sodrug Marcel Žorga. Bil je v mnogih ozirih stvaren. Lahko bi bil na tem skupnem zborovanju nekoliko omejil neprestano povdarjanje delavskega razreda. Popolnoma neumestno pa je bilo, da je na shodu za lase privlekel na dan Protič-Koroščevo vlado iz leta 1920 in pa Zaloško cesto. Mi se Zaloške ceste in aprilskih dogodkov 1920. prav nič ne bojimo. Mi smo radi tistih žalostnih dogodkov odgovornost nase že prevzeli in bomo lahko odgovarjali do konca. Tisti štrajk, niti komunisti tega ne tajijo, je bil popolnoma političen. Iz političnih ozirih so komunisti tedaj delavstvo nagnali pred puške, dobro vedoč, da njihova akcija v danem položaju absolutno uspeti ne more. Zagrešili so s tem v nebovpijoč greh nad delavstvom. Komunisti so bili tisti, ki so povzročili smrt nedolžnih ljudi. Zato je naš odgovor hitro pri rokah in naša odgovornost lahka. Ali če sodrug Žorga Zaloško cesto vlači na dan na protestnem shodu, katerega sklicuje med drugimi organizacijami tudi naša »Jugoslovanska strokovna zveza«, potem ni zagrešil samo velike neležalnosti, marveč je dokazal, da pri vseh mezdskih gibanjih sleduje samo koristi svoje politične organizacije. Kot prepričan neodvisen ima čisto prav. Napravi naj s svojimi sodrugi toliko, kolikor je v njih notranje moči. Ali pride nato sovjetska republika v Jugoslaviji čez 3 dni ali čez 7 let, je njihova stvar. Če pa sodrugi mislijo, da bodo pri kovanju svojih političnih interesov še v naprej porabljali naše krščanske delavske organizacije, se bridko motijo. Skupna akcija za izboljšanje gospodarskega položaja delavstva je mogoča. Toda samo tedaj, dokler je akcija izključno gospodarskega položaja. Kakor hitro pa nam bodo sodrugi neodvisni hoteli resolucije, sestavljene samo v njihovem programu, diktirati in bodo na skupne shode postavljali govornike, ki s svojimi nastopi napeljavajo vodo na svoj politični mlin, bomo mi svoje sodelovanje odklonili in se z njimi razšli. Čisto vseeno nam je, ali nas je 7, ali nas je 70.000. **Toda krščanski delavci hočemo ostati. To smo mi. Če bi krščanski ne bili, nas bi ne bilo, in če krščanski ne bomo, nas niti treba ni.** Pozorišče na to lahko prepustimo marksističnim socialistom in komunistom.

Niso te besede samo moje kaprice. Sam sem vedel, kaj pomeni tisti pasuš »vse dosedanje vlade SHS«. Zato sem zahteval, da se ustavi beseda »večinoma vse«. Sodrug Žorga je s svojim govorom dokazal, da sem imel čisto prav. Kajti on je ob prvi priliki prisopihal v svojem govoru na Zaloško cesto. Po shodu pa so me, intepelirali še nekateri tovariši, zakaj proti tisti točki resolucije in proti govoru sodruga Žorga nisem protestiral. Povedal sem jim, da sem svoj protest še med shodom vložil na merodajnih mestih in si pridržal pravico, da podam v našem časopisu tudi javen protest. Na shodu ta ne bi bil zalegal, kvečjemu bi bil po nepotrebnem motil dobro razpoloženje.

Neodvisnim sem že na več krajih in shodih povedal, da so nepredvidni ljudje in slabi taktiki. Vse te dni čitamo v časopisu, da zadnji protestni štrajk železničarjev in javnih nameščencev ni bil političen. Tako izjavo je podala cela južna železnica. Podobno izjavo smo čitali tudi pred kratkim, podpisano od ne vem koliko organizacij. In je jasno, da je gospodarski položaj delovnega ljudstva tak, da mora začeti odločno borbo, ako noče v propast. Ali sodrug Marcel Žorga je na četrtekovem shodu z eno samo nerodno potezo pobil vse dosedanje trditve in dokazal, da je bila stavka res politična. Ta sodrug je na shodu namreč dvignil svoj glas in povdaril, da se je ta protestna stavka izpeljala na dan 3. avgusta, ko je preteklo baš dve leti, odkar je bil zglasovan v parlamentu prosluli zakon o zaščiti države. Mi smo to vedeli sami. Tudi nimamo prav nič zoper to, če se te obletnice proslavljajo s splošnimi štrajki, ker je zakon res reakcionaren. Ali v brk vladnemu komisariju povdariti važnost tega, se pravi, reakcionarni vladi javno povedati, da so še vsaj »Neodvisni« zasledovali pri štrajku predvsem svoje politične cilje, poštarje in druge državne nameščence ter druge organizacije pa so hoteli pritegniti k temu za štafažo. In vladni komisar je tiste besede sodruga Marcela Žorga natančno in hitro zapisal.

Krščansko-socialno delavstvo v gospodarskem boju ni nikdar in ne bo nikoli iskalo svojih političnih in kulturnih koristi. To morajo delati tudi naši sotovariši iz nasprotnih vrst. Ako nočejo, je njihova stvar in njih odgovornost. Zato naj si zapišejo na organizacijsko desko: **Pozor na vlak!**

Celjsko okrožje JSZ.

»Gosarjeva brošura« prvo naročilo, je razprodano v tajništvu J. S. Z. v Celju. Naroči se ponovno in se dobi vsak dan v uradnih urah v tajništvu pri Belem volu. Vporabite priliko, da si jo kupite, kadar pridete v Celje.

Skupina »Poselske zveze« v Celju je imela ta mesec lep in živahen sestanek, kateri ji je pridobil zopet novih članic. Na zadnji seji se je tudi sklenilo, da naroči skupina 5 izvodov dr. Gosarjeve brošure in po 4 članice skupaj en izvod »Pravice«.

Cinkarniškim vpokojencem v Celju je s tem mesecem »Pokrajinski pok. sklad« ukinil po večini že itak malenkostne drag. doklade na podlagi statuta in uradnih poizvedb o njih premoženjskih razmerah. Mnogim se je s tem storila velika krivica, ker so s tem ob zadnji dohodek in žive v neverjetni revščini v svoji starosti tako, da se jih loteva obup. Pokr. tajništvo J. S. Z. v Celju se je za prizadete zavzelo in se bo poslužilo vseh sredstev, da se krivica popravi. Več o tem na drugem mestu.

Iz tajništva. Pokrajinsko tajništvo J. S. Z. v Celju ne uraduje od 24.—28. avgusta t. l. radi odsotnosti strokovnega tajnika. Nekateri skupine še sedaj niso odgovorile na zadnje okrožnico glede statistike. V bodoče bomo skupine, ki ne bodo redno in točno poslovale, pozvali imehoma v »Pravici«.

Pokret Delavske zveze za Slovenijo.

Celje. Vsem zaupnikom, ki so že svoječasno prejeli nabiralne pole članov naročamo: Izpolnjene pole naj se prej ko mogoče vrnejo na podpisano tajništvo, denar (članarina) pa pošlje po položnicah, ki smo jih priložili. To velja seveda za tiste, ki še tega niso storili. Zaupniki celjske okolice naj store to osebno v najkrajšem času, ker mora okrožje obračunati s centralo. Istotako naj se nam vrnejo ali za bodočo uporabo naznanijo neporabljene pole. Po katoliškem shodu v Ljubljani, se vrši v Celju okrožni zaupniški zbor, ki določi smernico za okrožno organizacijsko delo, nakar bomo v vseh okrajnih okrožjih začeli z ustanavljanjem »Okrajnih del. zvez«, katere prevzamejo potem skrb za ustanavljanje krajevnih organizacij. Pripravljajte se na ta zbor v Celju že sedaj. Posvetujte se s svojimi tovariši v domačem kraju o bodočem delu, da o položaju in sklepih lahko poročate na zboru v Celju. Tovariši! Delavec mora biti tudi politično organiziran in tako zaveden, da v državi politično sodeluje in odločuje!

Tajništvo okrožne Del. zveze za Slovenijo v Celju.

† Joško Sterle. Nemila usoda nam je nepričakovano ugrabila nad vse požrtvovalnega in idealnega tovariša, pokojnega Joškota. Vesel išoč si oddiha se je podal 12. t. m. k Bohinjskemu jezeru, kjer mu je 14. t. m. pri kovanju v jezeru, srčna kap prekinila upalno življenje. Pokojni je bil v besedah in dejanjih dosledni kristian in bil kot tak naš najboljši prijatelj ter neutrudljiv delavec za uredništev naše ideje. Njegov spomin ostane med nami neizbrisljiv. Vsemogočni naj mu poplača vse njegovo vzglodno življenje in prizadevanje za dobro stvar v največji meri!

Počivaj v miru, dragi Joško!

Strok. zveza drž. cestarjev.

Na progah gradbene sekcije Ljubljana bo v kratkem upokojenih 5 drž. cestarjev. Kakor smo informirani od merodajne strani, ne mislijo nastaviti novih, ampak ceste porazdeliti na ostale cestarje, kar pomeni manj osebja in pomnožitev dela. Ako bi se res hotelo to izvesti, bomo storili potrebne korake, ker so drž. cestarji vsled mlega števila z delom itak preveč obremenjeni!

Iz tajništva Strok. zveze drž. cestarjev. Vloga na ministrstvo gradvine št. 11./23. v zadevi definitivnosti drž. cestarjev, službenega znaka, ter plač še ni rešena. Kakor zatrjuje tov. posl. Gostinčar, je upati na povišanje. Kar se tiče drag. doklad svojcem drž. cestarjev, doklad za dvojno gospodarstvo, ako se odpošlje cestar z ene proge na drugo (začasno), in več drugih predlogov, katere smo prejeli od članov, se dostavijo deloma po poslancih, deloma pismeno od zveze na pristojna mesta. Na tem mestu pripomnimo, da bodi skrb vseh, da se kmalu izvede organizacija vseh drž. cestarjev Slovenije, ker le moč, ki nam jo daje število, nam bo pomogla do uspehov. Ako bo delo napredovalo tako, kot dosedaj, upamo, da bo izpeljana organizacija v celi Sloveniji do jeseni. Gibljejo se tudi okrajni, ki istotako ne zaostajajo za državnimi. Skupine prejmejo te dni okrožnice, obračunske pole in izkaznice za nove člane. Obračunske pole naj se vrnejo snažne in točno do 10. v mesecu z denarjem centrali v Celje. Agitirajte za »Pravico«, ker bo prinašala poročila in dopise, ki tičejo drž. in okrajne cestarje.

— k —

Ustanovni občni zbor Zveze papirniškega delavstva.

V nedeljo, 12. VIII. se je vršil ustanovni občni zbor »Zveze papirniškega delavstva« v prostorih I. del. kons. društva v Ljubljani (klet).

Ob 9. uri dopoldne je otvoril občni zbor tovariš Kukovica kot predsednik pripravljalnega odbora ter konstatiral sklepčnost. Delegatov je bilo 16, ki so zastopali 650 članov. »Jugoslovansko strokovno zvezo« je zastopal tov. A. Cvikelj.

Prešlo se je takoj na točko čitanje pravil. Pravila so se prečitala in brez sprememb odobrila.

Zatem se je izvolil odbor kot sledi:

Pintar Karol, Primer Anton, Trtnik Jože, Kukovica Franc, Primovc Lojza, Debevc Roza, Kaiser Franc, Zelnik Pavla, Škof Ivan in Peternel Ivan. Namestniki: Avbelj Alojz, Rant Andrej, Pečar Feliks, Halozan Roza, Pokovec Antonija, Pokovec Vincenc, Peternel Jože, Luštrek Štefan, Barle Roza in Kos Pavla.

V nadzorstvo se izvolijo naslednji:

Širaj Jakob, Zupančič Ivan, Križaj Janko in Luštrek Alojz, namestniki: Cankar Anton in Kavčič Mici.

Glede poslovnika se sklene: Prispevki znašajo za mroške 6 Din., za ženske 5 Din. m. Za člane skupine D. M. v Polju se določi 1 Din. več za časopis. Ostala določila naj izdela odbor in se celoten poslovnik, kot ga odbor sprejme, izvaja. Končno ga odobri prihodnji občni zbor.

Z rednim poslovanjem se prične takoj.

Občni zbor se je zaključil ob 12. uri in se je nato takoj vršila seja izvoljenega odbora.

Postavljen je temelj. Započeto je delo. Zveza ima dober teren in upajmo, da se bo razvila v močno vejo J. S. Z.

Čevlje kupujte z znakom »Peko« tovarn Peter Kozina & Ko., ker so ti priznani najboljši. Glavna zaloga Ljubljana Breg 20, na drobno Aleksandrova cesta 1.

Gospodarstvo.

Ameriške delavske banke.

Gibanje ameriških delavcev, pod vodstvom Samuela Gompersa, gre zmeraj direktno za praktičnimi cilji. To se izraža tudi v nekem razvoju, ki vodi ameriške delavske zveze naravnost v kapitalistično gospodarstvo in ki je napravil v zadnjem času uprav neverjeten napredek. Gre za ustanovitev številnih delavskih bank, ki delujejo najprvo kot hranilne banke krogov, ki so za njimi. Ni izključeno, da bodo prevzele te banke v bodoče tudi finančne opravke. Tako so poročali pred kratkim, da je neka taka delavska banka ameriškega plovbnemu uradu ponudila nakup ladij. Razvoj je seveda v prvih početkih in ni mogoče še podati zaključne sodbe. Vidimo pa, da se hoče delavstvo osamosvojiti in svoje delo naložiti v lastni hiši. Ameriški delavski urad je sestavil seznam že obstoječih in pa projektiranih bank. Iz pregleda vidimo, da so ustanovili prvo delavsko banko šele leta 1920, pa so jih imeli koncem leta 1922 že enajst poslujočih in ravno toliko projektiranih; od teh jih dancs tudi še nekaj posluje in že nastajajo načrti za nove. Zgodilo se je celo, da je ena teh bank močno sodeložena pri eni prvih ameriških velebank, pri Empire Trust Company. Osnovni kapital je včasih prav izdaten, po 200.000 do 500.000 dolarjev, trikrat po 1 milijon dolarjev; pri najmočnejši banki znašajo rezerve skoraj 16 milijonov dolarjev.

Ameriški bankirji gledajo ta razvoj s primerno rezervno. Mesečnik New-York-Trust-Company piše: »Nagib delavca k ustanovitvi lastnih bank je ta, da dajo delu kontrolo čez lastni kapital in lastne prihranke. Bančni svet pozdravlja take poskuse, že iz navadnega vzroka, ker bo raslo pri delavstvu razumevanje za kupčijske stvari in bančne probleme v isti meri, kolikor večjo odgovornost bo delavstvo prevzemalo in kolikor več

izkušeni si bo v tej stroki nabralo. Delavske banke bodo imele uspeh v isti izmeri, kakor bo njih poslovanje dobro ali slabo. Uspeh ali neuspeh bo odvisen od istih činitelev kakor pri drugih finančnih napravah.

Z drugimi besedami: Zabraniti delavskih bank ne moremo, ugriznimo v kislno jabolko in delajmo z njimi.

Pot, ki so jo ubrali ameriški delavci, bo gotovo našla posnemanje tudi drugod.

Dopisi.

Žiri. Pri nas se bližajo občinske volitve. Čim bolj so blizu, tem hujši je boj. Kapitalistične stranke so se združile. Preostalo ni drugega, da so se tudi vse delavske stranke strnile v »Delavski blok« kar je na vse zadnje čisto pravilno, da grejo v boj vsak za svoje pravice. Natančneje in obširneje se oglasimo pozneje v eni prihodnji številki.

(Op. ur.: Vemo iz nekega našega lista, da je neki poslanec ta »Delavski blok« napadel. Mi, ki smo v Ljubljani izpeljali »Zvezo delovnega ljudstva«, za enkrat ne moremo soditi ali celo obsojati. Povemo pa tovarišem iz Žirov v brk, da so napravili veliko napako, ko se niso v političnih stvareh obrnili na svojo politično organizacijo »Delavsko zvezo za Slovenijo«. Napravite to nemudoma. Naš zastopnik mora k vam! Tako se delati ne sme!)

Iz Ptujkega okraja. Klic vsem državnim in okrajnim cestarjem v Sloveniji. Vsi delavski stanovi so si že ustanovili svoje zveze ali takozvane organizacije. Tudi za nas je prišel čas. Jugoslovanska strokovna zveza se je zavzela za nas in ustanovila zvezo državnih cestarjev za Slovenijo. Zveza ima svoj sedež v Celju in je včlanjena v Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani. Zveza ima namen združiti vse državne in okrajne cestarje, da se njim izvojuje pravični službeni pogoji, in da se socialno in strokovno izobražujejo. Prvega avgusta je posetil v Ptuj večjo skupino cestarjev iz Ptujkega okraja tovariš Gajšek, tajnik strokovne zveze v Celju, in je natanko razložil pomen zveze cestarjev ter se jih je dalo veliko vpisati v zvezo ter so si obenem izvolili odbor. Predsednik in začasno tajnik je tovariš Bezjak, blagajnik tovariš Plohl. Tovariši cestarji iz širše naše domovine, ne zamudite prilike, katera nas kliče, da si podamo roke, da se združimo kot en mož ter da, če je treba, povemo na merodajnem mestu sami ali potom naših zastopnikov, da tudi mi imamo pravico do življenja, da tudi mi hočemo in moramo z našimi družinami živeti. Tovariši, ravno sedaj bo važen čas naše združitve, ko se veliko govori o raboti ali kuluku za državne in okrajne ceste, nikjer pa ne govori nobena točka, kaj se namerava s cestarji; mogoče kakor po navadi, da se jih polovica ali še kaj več odpusti. To bi bil za nas velik udarec. Koliko nas je, ki smo vse svoje lepše dni in moči darovali težkim cestnim opravkom. Koliko jih je, ki s tem težkim zaslužkom preživljajo sebe in družino iz roke v usta. Koga naj se potem odstavi? Koga naj se vrže z družino, z nedoraslimi otroci na cesto? Cenjeni tovariši, združimo se kot en mož, organizirajmo se! Le združeni bomo lahko zahtevali in tudi dosegli svoje pravice. Delajmo, da bo svet vedel, da smo tudi cestarji ljudje, ki hočejo in morajo živeti.

Razširjajte naš list »Pravico«, dopisujte v njega, da bodo spoznali vsi naše težnje in potrebe. Tovariši kličemo vam: vsi v našo zvezo, da s skupnim glasom dosežemo to, kar hočemo!

Zgodovinske anekdote.

Napoleon pri mostu pri Lodi.

Eden najslavnejših činov mladega Napoleona v prvi vojski v Italiji je prehod čez reko Addo pri mestu Lodi 1796. Del neke brigade je moral prenašati ves ogenj sovražnika; Napoleon je jahal ob fronti in je bodril vojake, naj hrabro vstrajajo. Tedaj je stopil vojak k njemu in mu je tiho rekel: »General, na ta način boste uničili vse svoje vojake. Žrtvujte moj oddelek, naskočili bomo most, drugi bodo drveli preko nas in prej kot v pol ure bo zmaga Vaša!«

»Molči, predrznež!«, ga je zavrnil general. Vojak je stopil zmeden v svojo vrsto nazaj. Njegov nasvet pa Napoleonu ni dal miru, izvršil ga je in zmaga je bila dobljena. Nato je zapovedal general, naj poiščejo onega vojaka, a ni bil več med živimi. Zamišljen je rekel Napoleon: »Imel je pogum in glavo velikega vojvode.«

Koliko je takih slučajev, ki ima priprost vojak boljše misel kakor pa najboljši vojskovodja!

Ali je mrtev?

Glavni dirigent in komponist Gustav Mahler (1860—1911) se je nekoč sprl z ravno tako slavnim tenorjem Leonom Slezakom; ta še živi. V ravnateljstvu pisarni sta se kregala in odmevalo je ven na hodnik, tako razburljivo, da je bilo pričakovati pravega pretepa. Medtem ko se je ta prizor vršil v sobi, se je sprehljal basist Hesch mirno po hodniku gor in dol in mu ni bilo nič videti, da ga prepriča kaj zanima.

Naenkrat je bilo slišati v sobi neko treskanje, kakor če bi kdo kak stol razbil, potem je bilo pa na bojnem polju sumljivo tiho. O Mahlerju in Slezaku ni bilo nobenega glasu, pa sta se še pred par minutami besno pripravala.

Slednjič se odprejo vrata ravnateljstve pisarne in na hodnik pridrvi Slezak, poln silovite razgorčenosti. Sprehajajoči se Hesch ga vpraša z osupljivo hladnokrvnostjo: »Heszak, povej mi, ali je mrtev?«

Kapelnik in trobentač.

Neki kapelnik je grajal med skušnjo trobentača, ki je prepozno prišel, in mu je grozil, da ga bo naznanil upraviteljstvu. Trobentač mu je pa popolnoma hladnokrvno odgovoril: »Gospod kapelnik, če me boste naznanili upraviteljstvu, bom danes tako igral kakor Vi dirigirate!«

KUPUJTE PRAVICO!

»Pravica se dobi v prodaj v sledečih ljubljanskih trafikah:

Šterkovič, Dunajska cesta. — Šoukal, Pred Škofijo. Sitar, Florjanska ul. — Leskovšek, Dunajska c. — Jeler, Krakovski nasip. — Posamezna številka stane 1 Dinar.

Pranje je težko delo; olajšaj si ga in uporabljaj milo z znamko:

GAZELA

Ljudska posojilnica v Ljubljani

(v lastni hiši tik za frančiškansko cerkvijo)

obrestuje vloge brez odbitka po

5%

Stanje hranil. vlog nad 120.000.000 K.

Stanje rez. zakladov nad 1.000.000 K.

Inserirajte v »PRAVICI!«

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN GALANTERIJA

MIROSLAV BIVIC

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila vseh v to stroko spadajočih del.

VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP, NOTEZOV IN BLOKOV.

Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

Ustanovljena leta 1911.

Hranilnica kmetijskih občin

Dunajska cesta št. 38 v hiši Zadrugne zveze nasproti »Bavarskemu dvoru«.

Hranilnica kmetijskih občin sprejema in obrestuje hranilne vloge po

5%

Renini in invalidni davek plačuje od 1. julija 1922 dalje hranilnica sama. — Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine.

Hranilnica kmetijskih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.

Pravkar je izšla v založbi »Socialne Misli« knjiga

Dr. A. Gosar:

ZA KRŠČANSKI SOCIALIZEM

Pomisleki in odgovori

z velezanimivo in aktualno vsebino.

Cena 117 strani obsegajoči knjigi znaša 14 Din. Če se naroči in takoj plača vsaj 10 Izvodov, znaša cena za izvod samo 12 Din. Dobi se v knjigarnah ali pa v upravi »Soc. Misli«, Jugoslovanska tiskarna, koportražni oddelek, Ljubljana, Poljanski nasip 2.

To knjigo mora imeti vsak krščanski — socialc!

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

Telefon št. 550.

R. Z. Z. O. Z.

Rač. ček. ur. št. 10.222

Zaloga prvovrstne manufakture!

Centralno skladišče od 1. septembra 1923 v palači »Vzajemne posojilnice« na Miklošičevi cesti poleg »Uniona«.

Prodajalna na drobno v Stritarjevi ulici št. 5

in na Dunajski cesti št. 29 (Gospodarska zveza).

Zadružno podjetje!

Podružnica v Somboru (Bačka).

Zadružno podjetje!

Kdo bo skrbel za té, — če se zanemarjaš sam? Nihče!

Vsak član I. DELAVSKEGA KONSUMNEGA DRUŠTVA naj nabavlja vse svoje potrebščine, posebno oblačilno blago izključno pri lastni zadrugi, s tem bo podprl tudi svojo strokovno organizacijo, samega sebe in svoje somišljenike.

Če kupiš pri zadrugi po konkurenčni ceni 1 kg sladkorja, si ga kupil dejansko 3 K ceneje, — če kupiš 3 m blaga za obleko, si ga kupil dejansko 90 K ceneje kot pri konkurenci, ker dobiš 3% popust od vsega kupljenega in takoj plačanega blaga!

Najceneje in najboljše kupiš vedno le pri lastni zadrugi.